

Om man frågar sig, varför »Petrus de Dacia» ej blev den succés, platstidningarna velat göra den till, måste man tänka på förebilden till detta ruinspel. Otvivelaktigt skall det väl vara i stil med 1200-talets »commedia spirituale» eller Neri's »azione sacra». Dessa upptaga emellertid såväl den liturgiska musiken som den andliga visan; i så gott som

total saknad av detta blev resultatet närmast musikdrama på verismens grund.

Skenbart kan nog resultatet bli bra ändå, när man har en skicklig regissör, nunnetåg och framför allt Nicolai ärevördiga ruin, men tag bort den lokala stämningen och uppför spelet på neutral mark ...!

H. C.—II.

Recensionier.

Hans Biedermann: Aktuelle Orgelbaufragen. Zweite verbesserte Auflage. Bärenreiter-Verlag zu Kassel. Kartoniert Mark 2: 20.

»I knapp form vill denna skrift lämna en smula klarhet i de förvirrade strömningarna å orgelbyggeriets område utan att därvid göra anspråk på fullständighet.» Dessa rader ur förordet angiva syftet med föreliggande skrift.

Förf. synes äga stor känedom om orglar inte endast i sitt hemland, Schweiz utan även i Tyskland och Frankrike. För att få en måttstock vid bedömandet av de moderna orglarna, vilka förf. ägnar en skarp kritik, anställas jämförelser med andra, framför allt äldre orgeltyper. På en s. k. Bach-orgel lämnas en synnerligen intressant beskrivning. En Cavaille-Coll-orgel jämföres med en tysk orgel av senaste datum. För- och nackdelar hos gamla och nya orglar belysas och på grundval av rön från dessa tydligen mycket ingående analyser är det förf. skisserar programmet för åstadkommande av en ny orgeltyp. Idealet för en sådan synes vara en orgel, lämpad för ett »riktigt, d. v. s. stiltroget återgivande av både gammal och ny, tysk och fransk musik».

Ett grundfel i våra dagars orgelbyggeri är enl. förf. en ensidig inställning på det tekniska, vilket haft till följd, att tonkvaliteten blivit försummad. Mensurer, intonation och material ägnas icke alltid tillräcklig omsorg, en kritik som nog icke saknar berättigande.

De mönsterdispositioner, förf. uppgett i och för erhållande av mera klangfulla orglar, torde kunna diskuteras. Och vilken disposition kan f. ö. icke det! Förf. söker emellertid även här tillämpa principen att förena gamla grundsatser med nya, en princip, som synes vara betecknande för författarens reformprogram över huvud.

Av särskilt intresse äro flera fyndiga uppslag i fråga om koppel o. d., så-

som kvintkoppel och oktavkoppel i pedalen.

Häftet torde kunna göra anspråk på uppmärksamhet hos såväl organister som orgelbyggare.

Waldemar Ahlén.

Michael Praetorius: Weihnachtslieder zu 4 Stimmen. Särtryck ur band VI i sammelverket, utgivet av Fr. Blume. Kallmeyers förlag, Wolfenbüttel-Berlin. Kart. Mk. 0: 90.

Ur den samlade upplaga av den store Kreutzburgarens väldiga produktion, som för närvarande är under utgivande under docent Fr. Blumes ledning, har sammanställts och utgivits separat ett tjug av de allra vackraste julsångerna. Man återfinner däri sådana kända och älskade sånger som: Det är en ros utsprungen, Lov vare dig, o Jesu Krist, Från himmels höjd, In dulci jubilo o. a. Den genomskinliga fåringen och renheten i dessa kompositioner gör dem dubbelt tjänliga att tolka julbudskapet.

Heinrich Schütz: Der 23 Psalm; Otto Jochum: Christ und die Welt, eine Weihnachtsmusik; Vincent Lübeck: Weihnachtskantate; Heinrich Schütz: Geistliche Konzerte, zu 1 bis 2 Stimmen; Adam Krieger: Arien. Kallmeyer Verlag, Berlin. Beihefte zum Musikanten.

Den på Kallmeyers förlag utgivna tidsskriften *Der Musikant* har sedan några år begynt utgivande av musikbilagor i serier, omfattande dels vokalverk, dels instrumentalverk och dels vokalverk med instrument. Dessa musikutgåvor äro väl värda att uppmärksammas av körledare, som ha relativt begränsade resurser men dock önska verkligt värdefull kör- eller solosångslitteratur till sitt förfogande. Av de ovannämnda arbetena tilldraga sig självfallet de av Schütz' hand obetingat största intresset, främst den 23 psalmen, med den enkla besättningen av tre röster (sopran, alt och baryton), två flöter och orgel. Kompositionen är hämtad ur mäs-

tarens 1650 utkomna samling *Symphoniae sacrae*. Ur hans små andliga konserter av åren 1636 och 1639 äro solosångerna utvalda. De äro avsedda för röster i olika lägen från djup bas till hög sopran. Av verkets 55 sånger har utgivaren, docent Friedrich Blume, sammanställt 9, så valda att de giva en bild av hela verket. Av de utvalda sångerna äro 5 enstämmiga och övervägande hållna i monodisk stil. Bland de tvåstämmiga återfinner man dialogen mellan Maria och ängelen Gabriel, avslutad med en femstämmig kör ad libitum. Som en pärla glänser i samlingen den till ord ur Augustini Meditationer sammanställda: O misericordissime Jesu. — Av de båda små julkantaterna har Jochum upptagit och bearbetat en folkvisa från Westfalen, som knappast synes vara värd en så stor apparat som sexstämmig kör, solo och orkester. Utomordentligt intressanta äro däremot Kriegers »arior», ordet är att fatta i den bemärkelse, det hade under 1600-talet: små enkla sånger, vartill fogats korta ritornellon för kammarorkester. Det föreliggande urvalet ur den fullständiga upplagan av år 1676 omfattar kärleks- och dryckesvisor, alltså dikter av rent profan natur. De äro enkla, folkliga sånger för en röst med måttliga krav på röstomfånget, och erbjuda för den, som vill öva värdig och vacker solosång i hemmet, en mycket välkommen utökning av repertoaren. I den fjärde av kärleksdikterna — en serenad — återfinner man upprinnelsen till koralen nummer 434 i vår sv. psalmbok. A. A.

Martin Luthers Lilla Katekes. Jubileumsupplaga med bilder av Hans Brosamer, Lukas Cranach d. ä., Albrecht Dürer m. fl. Diakonistyrelsens förlag. Pris 25 öre.

Nathan Söderblom: Martin Luthers lilla Katekes. Diakonistyrelsens förlag. Pris: häft. 4: 75, inb. 5: 75.

Den lilla katekesens stora jubileumsår har högtidlighållits mångenstädes över vårt land. Diakonistyrelsens förlag har genom de båda ovan förtecknade arbetena på ett värdigt sätt bidragit till

firandet och planerar vederligen ytterligare en ny upplaga av Stora katekesen.

Jubileumsupplagan av lilla katekesen kommer verkligen alldeles lagom i tid, innan höstens konfirmander samlas. Lämpligare minnesgåva till dem får man leta efter. Upplagan är med sina troskyldiga bilder efter träsnitt och kopparstick av Luthers samtida en verklig prydnad, och fastän uppenbarligen mycken omsorg nedlagts på densamma, så billig, att varje konfirmand borde kunna få den till följeslagare under undervisningen.

Ärkebiskopens undersökning av Luthers lilla katekes, av vilken han redan meddelade ett lika samlat som intrycksrikt koncentrat vid årets kyrkliga möte, ger genom rikedomen på synpunkter och sakligheten i framställningen nytt vittnesbörd om livskraften i denna Luthers till omfånget obetydliga, till innehåll fullviktiga sammanfattning av det, som för den kristna människan är till hennes salighet nödvändigt att känna. Ät den, som i undervisningen bland folkskolans eller konfirmandskolans elever har ut undervisa i katekesen, ger Ärkebiskopens bok ny friskhet åt de gamla nötta orden. A. A.

N. G. Zettergren: Svensk Gudstjänst-ritual. Praktisk handledning för blivande organister och kantorer. Musikförlaget Aida, Malmö. 1 kr.

Såsom en sammanfattning av och översikt över de i svenska kyrkans handbok förekommande ritualen har kantor Zettergren sammanställt sin lilla handledning, närmast avsedd för den blivande organisten, som därigenom lättare skulle kunna vinna en överblick över gudstjänsternas gång och disposition. Handledningen upptager dispositionerna för högmässa, ottesång, aftonsång, veckopredikan, konfirmation, brudvigsel och jordfästning. Översiktlig och redig, om ock icke alltid fullt tillförlitlig. Kollektbönen i högmässan avslutas sålunda icke alltid med orden: Jesus Kristus, vår Herre. A. A.

Meddelanden.

Tidskriftens redaktion kommer från och med 1 okt. innevarande år att förflyttas till Stockholm. Dess adress där blir Folkungagatan 61^{IV}.

De böner vid kyrkosångsmöte och då kantor eller organist tillträder sin tjänst, vilka meddelas i detta nummer,

äro bearbetningar efter handbok för Finlands svenska kyrka. Anvisning finnes i denna handbok om att då nya församlingstjänare tillträda sin befattning, tillkännagives därom i samband med andra kungörelser, varefter den tjänliga bönen läses.